

KATHOLIEKE RADIO OMROEP
TELEVISIE

opname : 20+21-2-76
uitzending :
plaats : nos-3

KUNT U MIJ DE WEG NAAR HAMELEN
VERTELLEN, MIJNHEER?

Deel 44: Poeder van Poo.

medewerkenden:

Rob de Nijs	- Bertram Bierenbroodspot
Loeki Knol	- Lidwientje Walg
Ab Hofstee	- Hildebrandt Brom
Martin Brozius	- Aernout Koffij
Elizabeth Versluys	- IJsheks Wenzela
Willem Nijholt	- Clovis
Jan Hundling	- Nifterik van Spa
Will van Selst	- Prins Tor van Sobrië
Margreet Heemskerk	- Prinses Madelein
Johan Schmitz	- Zwankezwaan
Henk van Ulsen	- Hoornik
	- Prinses Gale
John Lanting	- Ogterop Deux
2 Lakeien	
2 Wachters	
koor Henk v.d.Velde	- kinderen van Hamelen

script	- Peggy de Brij
tekst	- Harry Geelen
muziek	- Joop Stokkermans
produktie	- René Sleven
dekorontwerp	- Jan P. Koenraads
regie	- Tineke Roeffen

AERNOUT: (SCHRIJFT, ONGEMAKKELIJK OM ZICH HEEN KIJKEND IN VREEMD VERTREK HAASTIG EN BRIEF. HIJ LEEST HEM EIGENLIJK OVER, PREVELEND)

Lieve juffrouw Jul,
Ik schrijf u deze brief vanuit slot Wamp. In Wamp - dat is wijd weg en ik denk innig aan U. Er is niet weinig met ons gebeurd. Ik kan U dat niet zo in een-twee-drie vertellen, want het gemoed schiet mij altijd vol als ik aan U schrijf en het moet altijd bij mij bezinken... (VOEGT TOE:) trouwens (VOEGT TOE:) eerst. Kent U Wenzela de IJspaleisheks? Die is haar ijspaleis kwijt, wat komt door ons gebroken...

AMPEX: EIKSCENE LIED

(VERBETERT:) door MIJN gebroken hart... Ik heb een hart gehakt in een hekseneik en de splinters daarvan had ik als aandenken - aan U - bij mij op het Vliegend Kleed. Nou sla ik wat over voor het gemak: Het hele paleis van ijsheks Wenzela is ontdooid en verdampt. De tover was eruit. De tover is ook uit Wenzela. Ook helaas is de tover uit de twee fluiten. De enige twee waar wij mee naar Hamelen teruggeblazen hadden kunnen worden misschien. (VOEGT TOE:) Trouwens. De ene gebruikte Goudriaan - dat is de Rattenvanger, juffrouw Jul, waar wij wel een samen over gepraat hebben - die is spoorloos en de ander had Clovis bij zich. Dat is een broer. De tover is nu uit die fluiten. Dus zijn we voorlopig nog niet thuis -

TERUG NAAR AERNOUT

SCENE: ONDERGANG IJSPALEIS
VLUCHT

AERNOUT

Ik maak deze brief kort, niet omdat ik niet graag lang aan U denk, en veel voor U doe, en graag met U praat, maar we gaan zo dadelijk -meteen- naar de slothier heer.. De slotheer hier. Koning Zwankezwaan. We zijn misschien een kwartiertje binnen.

WE ZWENKEN DOOR VERTREK,
VAN STOICIJNSE WACHTER OF
LAKEI TERUG NAAR AERNOUT

Ik hou nog altijd van U. ik heb niet eens meer een aandenken aan U. ik heb alleen Uzelf. In mijn hoofd. Dat zeurt maar door. Ik ben benieuwd of Koning Zwankezwaan daar ook geen last van heeft. Niet van U. maar van ijsheks Wenzela. Die was namelijk verloofd met hem. Dat scheelt natuurlijk een slok op een borrel. Wij gaan hem nu van allerlei naars vertellen.. Ik stuur U deze brief per kale gier, uit Wamp. Wie weet zien wij elkaar eens gauw. (SCHRIJFT:) Of ooit. Of wie weet wanneer... (KIJKT EVEN

Ik hou nog altijd van U. ik heb niet eens meer een aandenken aan U. ik heb alleen Uzelf. In mijn hoofd. Dat zeurt maar door. Ik ben benieuwd of Koning Zwankezwaan daar ook geen last van heeft. Niet van U. maar van ijsheks Wenzela. Die was namelijk verloofd met hem. Dat scheelt natuurlijk een slok op een borrel. Wij gaan hem nu van allerlei naars vertellen.. Ik stuur U deze brief per kale gier, uit Wamp. Wie weet zien wij elkaar eens gauw. (SCHRIJFT:) Of ooit. Of wie weet wanneer... (KIJKT EVEN

DROMERIG. KNIKT DAN NAAR WACHTENDE LAKEI,
NERVEUS DANKBAAR).

BERTRAM: (HANDEN IN ZIJ. IJSBEREND. DE
REST ZIT OF STAAT.
EEN WACHTVERTREK OF HAL.
CLOVIS ONTBREEKT, TOR EN
MADELEIN)

Nou... snel zijn ze niet.

LIDW.:
Nou, geduld maar. Die lakei zei, dat het
even kon duren.

BERTRAM:
Nifterik zal toch ondertussen wel thuis
zijn gekomen, en onze komst voorbereid
hebben, dacht ik zo!

LIDW.:
Clovis is naar hem toe. Je zult zien,
direkt vliegen de deuren voor ons open.

HILDEBRAND:
(SCHRIL LACHEND)
De gevangenisdeuren.

AERNOUT: (KOMT BINNEN. LAKEI DIE ZIJN
BRIEF HEEFT WANDELT ERMEE WEG)
En als ik te weinig gefrankeerd heb,
waarschuwt U me wel, hè? Ziezo. Zijn we
nog niet toegelaten?

LIDW.:
Clovis is nu naar z'n vader.

BERTRAM:
Nee, naar Nifterik.

LIDW.:
nou ja. Naar Nifterik. Dat is een
vertrouwensman van zijn vader.

BERTRAM:
Het bevalt me niks. Clovis zegt te weinig
over zijn vader. Het gaat me hier
allemaal te omzichtig. Waarom niet gewoon
rechttoe-rechtaan?
Kloppen-binnen-deur-open-goedemiddag. Wij
willen naar Hamelen. U bent koning
Zwankezwaan.

LIDW.:
Het is een koning. Hij heeft niet zomaar
tijd voor iedereen.

BERTRAM:

Maar natuurlijk wel voor Clovis na een dergelijk avontuur! Nifterik moet al een tijdje thuis zijn, dacht ik zo!

LIDW.:

Nou... wie wet... ja... Ik weet het niet.

HILDEBRAND:

Slechter dan alles al is, kan het toch niet worden.

AERNOUT:

Je moet het positief zien, Hildebrand.

HILDEBRAND:

Wat?

AERNOUT:

Nou eh... ahum... ja...

LIDW.: (HEEFT NAGEDACHT)

Je moet ook bedenken: het is niet zo leuk wat we koning Zwankezwaan komen vertellen. Zijn verloofde is ontdood. Nou ja, ik bedoel, haar paleis en haar tovermacht is ze kwijt! Clovis zal het wel een... eh... delicate zaak vinden.

AERNOUT:

Verliefde mensen zijn vaak overgevoelig voor wat er met hun verloofde gebeurt!

BERTRAM:

Hmm.

(TOR KOMT TERUG.

IEDEREEN KEERT ZICH VOL
VERWACHTING NAAR HUN)

IEDEREEN:

Ahh!!!

TOR:

Prins Clovis doet thans zijn opwachting bij de koning - zijn vader - mens Brood.

LIDW.:

Waar is prinses Madelein.

TOR:

Toeval op toeval. Zij heeft de zuster van Van Wamp getroffen, prinses Gale van Wamp, Zwankezwaan's dochter.

Bijlo, zij waren schoolgenoten. Zij hebben samen op de spincursus in Aps gezeten.

IEDEREEN:
Aaaaaach!

BERTRAM:
En Clovis. Hoe... waarom... waarom duurt het zolang?

(DE KAMER WAAR ZWANKEZWAAN
ZICH KLEEDT. HIJ PAST
BRUIDEGOMSKOSTUUM. ANDERE
TUNIEKEN LIGGEN EN HANGEN HER
EN DER.
ZIJN DIENAAR HOORNIK HELPT
HEM. (NOTA BENE: DE CAMEREA IS
-ONGEVEER- DE KLEEDSPIEGEL))

ZWANKEZWAAN:

Hoornik... maakt die hoed mij niet grijs?
Was ik niet beter af met duivenblauw?

HOORNIK:

Wie weet...

ZWANKEZWAAN:

Ik weet niet.. maakt die mantel mij niet
nodeloos vermoeid?

HOORNIK: (KOMT VLUG SPREKEND. IS AL DIT
GETOB VAN KONING GEWEND)

O nee. (TUURT IN SPIEGEL (CAMERA))

O nee... Niet vermoeid.

ZWANKEZWAAN:

Jawel... (ONZEKER) Een weinig...
(ZOEKT TERM)

moe... Laat mij de kersenrode tuniek nog
eens proberen, met de hoed van sneeuw
bont.

HOORNIK: (GEHOORZAAMT AL. GAAT
HALEN...)

Daar was U mooi mee. Als een paardje?

ZWANKEZWAAN:

(GEVLEID DANKBAAR GLIMLACHEND.
DOET KOSTUUM AL UIT)

Nietwaar? Nee, deze hoed maakt mij grijs,
die mantel maakt mij moe. Ik heb de
vurigheid nodig van het rood, het
sneeuw wit dat mijn haren donkerder doet
schijnen. (ZIET OUDE HALS)

Wat doe ik om mijn hals?...

(ONDER MANTEL HEEFT HIJ
NAMELIJK SOBER ONDERHEMD,
WAARIN ZIJN EIGENLIJKE OUDE
LIJF HEM PIJNLIJK TREFT...
VOELT HALS)

Hoornik?... Mijn hals...

HOORNIK: (ADVISEERT, KLEREN OVERNEMEND,
OPHANGEND, ZAKELIJK... GEEFT
RODE JAS AAN)

Een hoge kraag van Kaans Kant, met kralen van Aps. Een gouden band die ook de adamsappel steunt.

ZWANKEZWAAN:

(ONZEKER, GRETIG OP IEDER
WOORD INGANG, GULZIG NAAR
TIPS)

De adamsappel. Dat vindt een vrouw belangrijk, hè?

(ZET WITTE MUTS OP)
(BIEDT TRAGISCH KOMISCHE
ANBLIK MET OPEN JAS EN SCHEVEN
MOND. DENKT AAN HALS...)

HOORNIK:

Heel. En de ellebogen.

ZWANKEZWAAN:

(HERHAALT)

De ellebogen.

HOORNIK: (KNIKT)

En de knie.

ZWANKEZWAAN:

De knie. (ONZEKER)
(HOOPVOL:)

Ik heb mooie knieën!

HOORNIK: (KNIKT. HELPT HEM ZAKELIJK DE
TUNIEK SCHEEF DICHT TE KNOPEN)

En knielen, driemaal daags, maakt ze nog mooier. Het schuurt de schijven en staalt de pezen, aan de kant die knikt.

ZWANKEZWAAN:

(PREVELT KOORTSACHTIG NA)

De kant die knikt...

(RAADT HET)

Achter! Ah!

Driemaal daags. Oh... knielen valt mij niet zwaar. (KIJKT VER.. TERWIJL HOORNIK
KNOOPT, TEER:)

Als ik aan haar denk, kniel ik... Kniel ik zo diep, zo zacht... Wenzela...

(DRIE ZWARE KLOPPEN)

LAKEI: (BUIGT. STAMPT OP GROND MET
STAF)

Majesteit. Zijne Hoogheid Prins van Wamp, tweede na Goudriaan, Hertog van de Horizon, Clovis vraagt toegang.

(GALE EN MADELEIN.

CAMERA STREKT TERUG VAN
MADELEIN'S CU)

MADELEIN:

Spin je nog veel, Gale? Je spon zo vaak.

GALE:

(ZIT BIJ SPINNEWIEL, AL HOEFT
ZE NIET PERSE IETS TE DOEN
HIERMEE)

Ik zit vaak aan het wiel. Heb ik vals,
dan zijn mijn dagen vol.

MADELEIN:

Dat ik je zie, na al die tijd!

GALE:

En jij een bruid.

MADELEIN: (GLIMLACHT)

Jij niet.

(GALE SCHUDT 'NEE')

MADELEIN:

Ik wist niet dat je Gale van Wamp was. En
je vader Zwankezwaan. Gale met de
vlechten, heette je. Nooit anders. Op de
spincursus.

GALE:

Wat kom je doen, hier, Madelein? Heb je
nog honingmaan? Breng je je dagen zoet?

MADELEIN:

Ook! Maar de honing is het niet waarvoor
ik hier kom. Wij zijn met vrienden.

(BERTRAM EN TOR STAAN NAAST
ELKAAR. HILD. EN AERNOUT KOMEN
ERBIJ, LIDW. WE ZIEN LAKEI DIE
NET CLOVIS AANKONDIGT TE
PASSEREN)

TOR: (VOLGT BERTRAMS BLIK. BERTRAM
OPENT MOND OM LAKEI DIE NIET
OPKIJKT EEN VRAAG TE STELLEN)
Van Wamp spreekt nu zijn vader.

HILDEBRAND:
(WEINIG HOOPVOL)
Dat zal een bittere pil worden. Voor de
ouwe heer. Ik hoop dat die hem wil
slikken.

AERNOUT:
Het is heel erg hor. Voor een verliefde
oude heer. Zulk nieuws.

LIDW.: (KIJKT WAT ONGELUKKIG. DAN:)
En dan... en dan ook nog van Goudriaan.
Nifterik zei dat de oude koning eigenlijk
overall nog een beetje buiten gehouden is.
Hij heeft wel ruzie met Goudriaan, maar
hij denkt gewoon, dat die met een dolle
kop ergens rondzwerft.

BERTRAM:
Dat kan. Eventueel.

LIDW.: (SCHUDT 'NEE')
Clovis en Nifterik zeggen van niet. En
volgens Clovis weet Wenzela er meer van
Maar wat... (HAALT SCHOUDERS OP)
Wie weet waar hij is.

HILDEBRAND:
En dan brengen we nog twee fluiten van
zijn mooie dure orgel thuis, die het
voorlopig niet meer zullen doen.
Ook aardig nieuws voor de oude heer!

TOR: (IN SOMBERE STILTE, OPEENS:)
Bijlo... (KIJKT HUN ALLEN AAN...)
Een barre dag, vol zwarte tijding.

(ZWANKEZWAAN EN CLOVIS.
HOORNIK POGT ONNOZEL DE
GEPREOCUPEERDE DISCRETE LAKEI
UIT TE HANGEN, DIE KLEREN
UITLEGT EN OPHANGT ETC.)

ZWANKEZWAAN:

(HARTELIJK, MAAR DOOR
VERLIEFDHEID VERSTROOID EN
NIET ECHT KOMMUNICATIEF. HIJ
VERLIEST SPOEDIG AANDACHT)

Zoon!!!! Je was lang weg! Hoe ver was de
reis wel? En waarheen?

(GRIJPT CLOVIS BIJ BOVENARMEN)

CLOVIS: (GRIJPT ZWANKEZWAAN BIJ
BOVENARMEN BIJ WIJZE VAN
GROET. ANTWOORDT DAN MAT)

Zo ver. En overal heen...

ZWANKEZWAAN:

(MONTER. LOOPT WEER NAAR
SPIEGEL)

En... uitgeraasd? Toen je wegging lachte
je zelden meer. Het was goed, dat je
ging. Reizen zuivert de geest. Ik ademde
vrijer, vroeger, als ik weg was, voor een
tijd.

Mijn gouden ringen, Hoornik. Een voor elk
oor.

CLOVIS: (GLIMLACHT NOG STEEDS NIET. IS
ZWAAR TE MOEDE)

Gaat het goed... vader?

ZWANKEZWAAN:

Zó goed!... Zo goed ging het zelden.
Werkelijk. Ik ben zo jong. Zo jong. Niet
Hoornik. Vertel hem, hoe ik mij
kniebuigingen maak.

HOORNIK:

Als een eenhoorn.
(KOMT RINGEN GEVEN)

ZWANKEZWAAN:

(TROTS)

Als een eenhoorn. En mijn zadelzit, hoe
is hij?

HOORNIK:

Recht en kloek.

ZWANKEZWAAN:

Ik beuk een deur in drie keer stuk. Hoe dik was de deur, Hoornik?

HOORNIK: (ERGENS VER IN VERTREK,
BUKKEND)

Heel dik.

ZWANKEZWAAN:

Iets maakt mij jong, zoon. Jong als jij, nee, jonger... En hoef ik je te vertellen wat het is? Wat jeugd in mijn bloed jaagt?

(DRAAIT ZICH NAAR SPIEGEL EN
DOET RINGEN IN OOR)

Iemand zei mij op een morgen, dat de kleur op mijn wangen frisser was. Is hij niet veel frisser?

(NB CAMERA IS WEER SPIEGEL)

CLOVIS: (KNIKT IN SPIEGEL, WAAR
ZWANKEZWAAN ZIJN BLIK ZOEKT
(NAAST CAMERA)

ZWANKEZWAAN:

Ik draag mijn baard nu... kwieker. Is hij niet knapenachtig? Ik meen: minder streng.

CLOVIS:

Ik vond hem goed, zoals hij was, vader.

ZWANKEZWAAN:

Maar nu is hij mooi vol. Kort bij de kaak, maar ook niet al te wijs... en dun... Mijn hals lijkt minder schraal, is het niet?

CLOVIS: (HAALT ADEM)

Ik heb veel te vertellen, vader.

ZWANKEZWAAN:

(OPGERUIMD)

Mooi. Haal diep adem. Hoornik vertel hem, hoe ik ademhaal.

Als en jonge stier. Ik open het venster elke morgen en ik zuig de nevel binnen.

(HIJ LACHT BLIJ)

Ik zuig hem binnen. En ik hoest minder.

De liefde maakt een jonge gast van me.

Veel oude vrouwen, op het binnenplein,

bezig met spijs en spet - ze waren

kinderen, jonge meiden, toen ik jong

was... lolliig en blind, ik zie ze nu wel,

door de dag, en ze zijn oud! Werkelijk.

Ze zijn zo oud, veel ouder dan ik. Zo ver voorbij mij... in ouderdom.

(DROMERIG EVEN)

Ik zie hun rimpels, ik voel hun oude ogen
in mijn rechte rug, en binnen kijk ik in
een spiegel en ben verbaasd...

(KIJKT CLOVIS EVEN AAN)

Dat is de liefde, zoon. Hoornik, ik had
jonge laarzen, hoog op de hak, van leer
van het zwijn...

(HOORNIK SCHARRELT WEER)

CLOVIS:

...vader.

ZWANKEZWAAN:

(LUISTERT NIET. GAAT ZITTEN EN WRIKT
LAARZEN LOS)

Je bent mooi op tijd. De bruiloft staat
voor de poort. Hij klopt zijn knokkels al
rauw. Ik heb geen nieuw van Goudriaan,
maar Gale is hier en jij bent thuis.
Ik ben gelukkig, zoon. Wat kan dat nog
vergallen?

(HOGE RUIMTEN MET DE KLEINE
KINDEREN, DIE RONDWANDELEN)

KIND 1: (ZIT MET POP OP RAND STEEN OF
IETS ANDERS)

KIND 2:
Het is hier hoog, hè. En donker.

KIND 3: (ZUCHT)
Alles gaat steeds anders.

KIND 1:
Volgens mij bedenkt ons iemand.

KIND 2:
Ja. Wij gebeuren in een verhaal. Dat niet
uit is... (SIP)

ik ben een kind uit een boek:
het begin is best leuk
maar het eind is zoek
er komt geen eind aan dit boek
(ALLEN: OVERLAPPENDE INZETS) dit is een
kind uit het boek
het begin is best leuk
maar het eind is zoek
dit kind zal ongelukkig zijn
op bladzij zevenhonderdvijf
ze gaat omdat het boek dat wil
met man en muis een draak te lijf
op bladzij duizend negentien
mag zij de afloop even zien
maar er op hopen heeft geen zin
ze zit nog tot haar nek d'r in
dit kind gebeurt in een boek
het begin is best leuk
maar het eind is zoek
er komt geen eind aan dit boek
dit kind ge-
beurt in een boek
het begin is best leuk
maar het eind is zoek

dit kind lacht nog op bladzij vier
op bladzij vijf lacht ze niet meer
tot pagina vierhonderdzeven
blijft ze vechten met de beer
dit kind komt op een bladzij voor
met bovenaan een ezelsoor
wat dat betekent wist ze vlug:
die bladzij komt nog vaak terug
dit kind gebeurt in een boek
het begin is best leuk
maar het eind is zoek
er komt geen eind aan dit boek

dit kind ge-
beurt in een boek
het begin is best leuk
maar het eind is zoek

wie heeft die waanzin dan geschreven
waarom je nauwelijks meer lacht
soms giechel ik
giechel ik heel even
maar mag ik weten
wie me heeft bedacht?

CODA ben ik een kind uit een boek
het begin is best leuk
maar het eind
maar het eind, maar
het eind is
kind, kind, het eind van dit boek
(SCHUDDEN HOOFD)
het begin was best leuk, maar einde,
het einde
is zoek, kind kind
kind, kind, wat een boek
wat een eindeloos boek
geen beginnen meer aan
want het einde is zoek...
kind kind wat een eindeloos boek etc.

MADELEIN: (VOERT LIDW. DE SPINKAMER IN.
PRAAT TEGEN IEMAND BUITEN HET
VERTREK, DOOR DEUROPENING,
VOORDAT ZE DEUR SLUIT)

Nee, mens Bertram, niet. Wij alleen. Dit
is de spinkamer. Daar komen alleen
spinsters.

(SLUIT DEUR)

Dit is mensje Walg, Gale. Gale met de
vlechten ziet ge hier, mensje.
De dochter van vorst Zwankezwaan.

LIDW.:

Clovis zuster!

(MAAKT KLEINE REVERENCE)

Hoogheid.

GALE: (NIEUWSGIERIG, NA PROTOCOLAIR
GEBAAAR)

Walg? Ge zijt geen dochter van Gruwel?
Die later een walgvogel werd?

MADELEIN:

Neen... (KIJKT TOCH EVEN ONZEKER NAAR
LIDW.)

Neen toch? (LIWDW. SCHUDT 'NEE')

Nee. Neen Gale. Een mensje. Zoals ik U al
zei. Ik moet je nog veel vertellen, want
de geschiedenis is bont en bar. Mensje
Lidwien, ik sprak met Gale over veel.

LIDW.: (HERHAALT BELEEFD)

Veel.

MADELEIN:

Ja. Al.

LIDW.:

Oh... alles.

MADELEIN:

Hoe ge verzeild zijt, allen, hier. En wat
ge hebt gedaan voor mijn Tor en mijn
eigen moederland, en nu, met Wenzela en
haar paleis... dat...

GALE:

Dank.

LIDW.:

En... van de fluiten, dat die het niet
meer... (DE ANDERE TWEE KNIKKEN)

En over Nifterik van Spa en hoe de vork
aan de steel zit met Goudriaan... Uw
broer Goudriaan en Clovis en...

MADELEIN+GALE:

Vork? (KENNEN DE UITDRUKKING NIET)

GALE:

Niet van een steel! Van vorken? Neen!
(KIJKT MADELEIN AAN)

LIDW.:

Geen vorken. Vergeet die. Weet U dat Uw
jongste broer Goudriaan ons ooit uit
Hamelen heeft wegge... ja?

GALE:

Ik weet het al.

MADELEIN:

Ze hebben het geheim gehouden voor hun
vader, Clovis en Gale, samen met de oude
Nifterik.

LIDW.:

Is Nifterik terug?

GALE:

(SCHUDT HOOFD. MADELEIN OOK)

LIDW.:

Oh... hij verdween van het kleed, ik kan
hem niet kwalijk nemen, dat hij bang was,
om met ons het ijspaleis in te... gaan...
Dus Nifterik is nog niet thuis. Uw vader
weet nog steeds niet van zijn orgel...
hij bespeelt het zeker zelden.

GALE:

Nooit. Hij raakt de Dromen niet aan. En
Goudriaan heeft andere pijpen in de
plaatsgezet, waarin geen tover is. Maar
uiteindelijk zijn zij gelijk...

LIDW.:

Hoe zal de oude man het opvangen? De
klappen die hij moet...

MADELEIN:

(AARZELEND NAAR GALE KIJKEND,
WANT NU ROERT LIDS. HET PUNT
AAN, WAAROVER MEN MET HAAR
WILDE SPREKEN)

Ja. Wis... Nee. Gale zegt... Wat zeg je -
Gale?

GALE:

Het zal op hem ketsen, als een marmeren bal op wit albast.

LIDW.: (VERBIJSTERD)
Zal het hem niet raken?

MADELEIN:
Wel raken. Maar het dringt niet binnen.

LIDW.:
Dat Wenzela... Wat Clovis allemaal gaat vertellen van Wenzela's ware aard, en van het paleis? Maar Uw vader zal moeten!!!! Ze IS nu eenmaal zo!!! Ze Is een slechte heks en ze IS haar tover kwijt!

MADELEIN: (FIJNTJES)
Maar het bloed kruipt. En het hart blijft kloppen.

LIDW.:
Kloppen... oh... Is dat zo.
(KIJKT BESLUITELOOS GALE AAN.
DEZE KNIKT)
Blijft het ook kloppen als hij weet... als hij de waarheid hoort? Over Wenzela. Wat voor en vrouw ze...

GALE:
De waarheid? Wat is de waarheid. Wat denkt ge, dat wij hem hebben verteld vanaf de eerste dag?! Nifterik heeft hem ooit een zwart boek gegeven met de daden - alle - die zij ooit gedaan heeft.

MADELEIN: (HUIVERT GESCHOKT)
Dat moet een diepzwart boek geweest zijn.

LIDW.:
En dat heeft hij gelezen?
(GALE KNIKT)
En wat deed hij daarna?!

GALE:
Hij gaf haar bloemen.

LIDW.:
Begrijpt hij niet, dat Wenzela niet van hem hield, maar op andere dingen loerde, die hij had?

GALE:
Goudriaan zei het. Clovis zei het. Dat zij zijn macht wilde: het orgel. Zij wil

zijn hoge noten op haar zang. Hem laten
dansen naar haar pijpen.

LIDW.:

En zei hij toen niet... wat zei hij toen?

GALE:

Hij sliep voor haar deur. Hij zong bij
haar raam.

LIDW.: (ONTZET)

Dat klinkt ongeneselijk.

(DE TWEE ANDERE VROUWEN
KNIKKEN)

GALE:

Zoals het hart in Wamp klopt, klopt het
nergens.

(HILDEBRAND EN AERNOUT LOPEN -
OM DE TIJD TE DODEN - WAT TE
KUIEREN DOOR ZIJGANG. NADEREN
AL KUIERENDE DE VOORHANG NAAR
ZAAL MET ZWAARD GOLF)

HILDEBRANDT:

Ik wil niet al te somber zijn, maar het
duurt mij te lang.

AERNOUT:

Te lang? Wat?

HILDEBRANDT:

Jij bent ook altijd even langzaam van
begrip, hè? Dat is ook iets
ongeneeslijks. Dat gesprek van die Clovis
met zijn papa. Ik zie die oude zwezerik
ook maar nergens...

AERNOUT:

Oh. Nifterik.. O ja. Nou, wij zijn met
het Vloerkleed. En toen-ie is afgestapt -
zullen we maar zeggen - toen moest-ie
misschien nog een heel end, hierheen...
Hoe deed-ie dat nou: neus dichtknijpen en
een raar versje opzeggen.. en "floep".
Misschien komt-ie lopende.

HILDEBRANDT: (BROMT; KIJKT ROND)

De oude Zwankezwaan woont wel ruim en
somber ook.

AERNOUT:

Ja, hier kan Laar vier keer in.

HILDEBRANDT:

Maar het was een knap kasteeltje.
Behaaglijk.

AERNOUT:

Je wou tóch weer weg.

HILDEBRANDT:

Man, dat begrijp jij toch niet. Als je
hart en lege kuil is, hou je 't nergens
uit.

AERNOUT: (VOCHTIG)

Mijn hart is ook al lang een lege kuil...

HILDEBRANDT:

Waar zijn we hier? (TUURT DOOR VOORHANG)

AERNOUT:

Niet doen, dat is niet netjes. Mag ik ook
's? (TUURT OVER HILDEBRANDTS
SCHOUDER)

CUT:

(IN EEN "GLOEIENDE" NIS ACHTER IN EEN
GROTE DONKERE ZAAL, WAR ALLEEN FLAMBOUWEN
BRANDEN (ZEER, ZEER DONKER VERDER, DUS!)
FLONKERT HET ZWAARD GOLF IN EEN AAMBEELD
OP EEN VOETSTUK. DENK AAN ERIC DE NOORMAN
EN ARTHUR EN DE TAFELRONDE, DE GRAALSAGE,
ETC. SOBER? GERMAANS-KELTISCH-ROMAANS.
OOK: NIBELUNGEN)

(KERKERS. EEN LAATSTE DEEL VAN EEN WENTELTRAP, DIE NAAR DEZE KERKERS VOERT. VLUGE STAPJES.

HOORNIK KOMT TRAP AF.. MET FLAMBOUW. ER STAAT EEN WINREK TEGEN MUUR. HIJ PAKT SPECIALE STENEN KRUIK EN SCHENKT IN TINNEN KAN OVER UIT DEZE KRUIK! LACHT. WE ZWEKEN NAAR KERKER. UIT DUISTER RICHT ZICH FIGUUR OP, DIE IN HOOI LAG. HOORNIK HOORT RITSELEN. GRINNIKT WAT.

HOORNIK: (SCHENKEND)

Ik hoor je draaien in het hooi... je had gelijk. Er zijn vrienden van je gekomen... ze vroegen naar je... Is Nifterik al thuis? Vroegen ze. Ik zei: "Nee, die is niet thuis"...

(LACHT ZACHTJES)

WE ZWENKEN; NIFTERIK STAAT AAN TRALIES, SOMBER EN MACHTELOOS).

NIFTERIK: (SCHOR, BANG)

Wie waren er?

HOORNIK:

Weet je het niet? Prins Clovis zefl, een koning met zijn vrouw en raar volk, dat mensen heet.

NIFTERIK:

En Wenzela?

HOORNIK:

Nee... (GIECHELT).. Nee.. Maar die is hier altijd. In Zwankezwaans hart. (SCHENKT UIT KRUIK ALVAST GLAS IN). Want ik schenk haar geregeld bij. Uit deze stenen kruik van het huis. Uit elke druppel laait de liefde. En zijn hart vat gretig vlam - hihhi.

NIFTERIK:

Ge voert hem liefdesdrank!! Jij breng zijn hoofd op hol!

HOORNIK:

Hijzelf. Ik help hem maar. (GAAT WEG, TRAP OP. LACHEND)

NIFTERIK:

Knecht!.... Knecht van Wenzela!!!!!!

(ZWANKEZWAN STAART - GEBROKEN EN
ONTREDDERD - NAAR ZIJN ZOON CLOVIS, DIE
KENNELIJK NET ALLES UITGELEGD HEEFT)

CLOVIS:
Vader...

ZWANKEZWAAN:
Wee!

CLOVIS: (DRINGENDER)
Vader! Toe. Het is droef nieuws, het...
maar het was geen nieuw verhaal!
(BIJNA KWAAD (DOOR ZIJN EIGEN VERDRIET
HEEN):
Het is U vaak verteld!!!

ZWANKEZWAAN: (GEBROKEN FLUISTEREND)
Wat heb je met haar gedaan? Zoon?

CLOVIS: (HULPELOOS)
Haar macht van heks is... haar hele..
ijselijke paleis.. het is... (SLIKT)
Gesmolten.. als.. als sneeuw voor de zon,
vader.

ZWANKEZWAAN: (BITTER)
Zoon!... En zij?.. Wat heb je met haar
gedaan?

CLOVIS: (ZACHT, HAALT SCHOUDERS OP)
Haar? Geen haar gekrenkt...

ZWANKEZWAAN: (SLAAT HANDEN VOOR OGEN.
KREUNT)
Geen haar... slechte zoon.

CLOVIS:
Niet ik alleen heb U gewaarschuwd. Vaak,
vader. Nifterik toch ook.

ZWANKEZWAAN: (BRULT)
Knechten en gekken en oude mannen! Jij
bent geen zoon! Wat heb je met haar
gedaan! Wenzela! Wenzela!!!!

CLOVIS:
Vergeet haar, vader. Zij heeft nooit aan
U gedacht. Ze is niet waard dat je zucht,
dat je..

ZWANKEZWAAN:
Verhalen, verhalen, verhalen!!! Vertel
geen verhalen aan een boek! En scheur er
geen bladzijden uit die je niet
begrijpt!!!! (KREUNT DOF)

CLOVIS:
Maar...

ZWANKEZWAAN:
Waar is zij???J!!!!

CLOVIS:
Zij... ik weet het niet..

ZWANKEZWAAN: (SNAUWEND)
Wat weet ge wel?! Waar zijn die..
voetvegen die met U zijn gekomen? Sleur
ze binnen! En laat ze spreken! (BULDERT)
Hoornik! (STAMPT) Hoornik!!!!

CLOVIS:
Vader!

(HOORNIK STRUIKELT IJVERIG
BINNEN)

ZWANKEZWAAN:
Hoornik, haal dat grauw binnen, dat in
mijn gangen wacht.

HOORNIK:
Alle.

(ZWANKEZWAAN HAALT MOUW DOOR
OGEN. HOORNIK HAAST ZICH WEG)

CLOVIS:
Zij zijn mijn getuigen, vader! Zij weten
hoe slecht zij was; geloof me!

ZWANKEZWAAN:
Ik zal ze horen, een voor een. En wee Uw
been, als ik iets anders hoor!

COVIS:
Geen woord verschilt!

(TOR+AERNOUT+HILDEBRANDT+
BERTRAM.
WE ZIEN HET ZWAARD IN
AAMBEELDEN EN HOREN VOICE OVER
BEING DIALOOG.

TOR: (GEDEMPT)
Het zwaard Golf. Ge weet, ik heb U
hierover verhaald.

BERTRAM:
Het zwaard dat in dat aamblok, dat
aambeeld staat.

HILDEBRANDT:
Kom d'r maar niet aan.

CUT:
(WE SNIJDEN HIER. ZE STAAN IN
GALERIJ BIJ VOORHANG)

AERNOUT:
Het zit rotsvast, hè.

BERTRAM:
Ja. De legende zegt dat, hè? Het was
ontilbaar, niet? Ontilbaar.

TOR: (SCHUDT HOOFD. KIJKT IMPRESSED
NAAR NIS)
Geen krijgt het los...
Geen briesend ros...

AERNOUT: (CITEERT)
Maar op een dat zal er een held komen.

TOR:
Met blauwe blik..

AERNOUT:
Eh ja.. met blauwe blik; en het zwaard
Golf zal opdingesen..eh..

TOR: (KIJKEND)
Opwippen. Opwippen uit het staal.

AERNOUT: (BLIJMOEDIG)
Ja. Opwippen uit het staal. En waar de
punt heen wijst....

TOR:
Daar moet met heen gaan.
(BERTRAM VOELT AAN VOORHOOFD.
MUZIEK BEGINT ZINDEREND ZACHT)

AERNOUT:

Precies. Eh...

TOR:

En wie niet gaat, vergist zich..

AERNOUT EN HILDEBRANDT IN KOOR:

Deerlijk.

TOR: (KNIELT)

Ja. (ZIET INEENS DAT BERTRAM BEZIG
IS NIET GOED TE WORDEN) Mens, Bertram!
Van Broodspot, wat gaat er in U om?

(HILDEBRADNT EN AERNOUT KLOPPEN BERTRAM
OOK OP SCHOUDER. BERTRAM KIJKT VREEMD EN
PREVELT VERWARD)

(MUZIEKJE)

ER VLIEGT EEN VLIEGENDE KOFFER DOOR
LUCHTRUIM. WE TREKKEN VAN BEELDVULLENDE
CLOSE-UP VAN ZIJKANT KOFFER TERUG. OP
KOFFER STAAT IN KRULLETTERS: "DE
EENDRACHT".

WE ZWENKEN NAAR CU INZITTENDE VOORAAN.
OGTEROP DEUX HOUDT ZIJN FLAMBARD VAST.
ACHTER HEM IN AANHANGKOFFER ZIT EEN VROUW
IN EEN WIJDE MANTEL MET KAP OVER HET
HOOFD DIE HAAR GEZICHT AAN CAMERA
ONTTREKT).

OGTEROP: (NOG ALLEEN IN BEELD HIER!)

Het is niet wijd meer. Daar zijn de
nevels reeds. En Wamp doemt vagelijk
op... Is het niet te kil?

(DRAAIT ZICH OM. WE GAAN OVER
OP TOTAAL WAARIN WE BEIDE
PERSONEN ZIEN)

Zit ge daar gerieflijk? Zal ik U mijn
satijnen kussen geven? Ja, wij vliegen
uiteraard minder snel, want een vliegende
koffer met aanhang verliest veel
vluchtigheid.

(OGTEROP BEKIJKT ZWIJGENDE
FIGUUR. QUASI OPGEWEKT:)

In Wamp zal het warmer zijn. Daar kunt ge
zeker zitten bij de haard. Vorst
Zwankezwaan is niet ongastvrij, naar
verluidt.

(WE ZWENKEN NAAR GEZICHT: FIGUUR ONDER
KAP IS GRIJZE WENZELA. (MUZIEK)

WE ZWENKEN NAAR HAAR SCHOOT. UIT MOUW
SCHUIFT HAAR HAND WAARIN TEKENING
BERTRAM. ZE DRAAIT MET HAAR VINGERS OVER
VOORHOOFD TEKENING, IN KRINGETJE ROND.

(NOTA BENE: DEZELFDE PLEK WAAR BERTRAM
LATER WRIJFT).

(SPINKAMER)

LIDWIEN:

Waar is eigenlijk Nifterik van Spa, de knecht van Uw vader?

GALE: (VERBAASD)

Niet bij u? ge zegt dat ij naar Laar gekomen is, om Clovis terug te halen.

MADELEIN:

Jawel. Hij heeft de reis to bij het ijspaleis meegemaakt. Dar, boven het gevaar, stapte hij af.

LIDWIEN:

Hij kneep zijn neus dicht....

GALE: (VERRUKT)

Ach, hij zong de spreuk die hij van mij geleerd heeft!

(LIDWIEN EN MADELEIN KIJKEN HAAR AAN)

GALE:

Ambam - de fluit van Pan
had zeven gaten!
Geen kon het dansen laten
Eén been had hij
maar dansen moest hij
dansen moest hij....
op één been door de...

(LIDWIEN WIL ZEGGEN "WEI",
VRAGENDE BLIK. LIPBEWEGING
MAKEND. GALE WEERHOUDT HAAR
NET OP TIJD)

GALE: (VROLIJK)

Nee, niet het laatste woord. Het laatste woord mag niet gezegd. Dan is de spreuk gezegd.

LIDWIEN:

Maar waar is hij nu? Wat gebeurt er na zo'n spreuk?

GALE:

Het is een vers uit Spinnezang Drie. Wat Witte Willy zong, bij het draaien van het wiel. Ge weet, Nifterik komt van Spa. En Witte Willy heeft gewoond in Spa. Daar spon zij, op een spinnewiel.

LIDWIEN:

Oh....

GALE:

Daar zat geen torteltje aan.

LIDWIEN:

Vive la peperbusse. Vive la Spa!

GALE:

Ge kent het verhaal?

LIDWIEN: (STOTTERT)

N..eh..nee....nee. Dat is een lidje dat ik ken.. van.. vroeger.

MADELEIN:

Witte Willy was de grootste heks van lle tijden!

GALE:

Men zegt, zij is de moeder van Wenzela. Maar geen weet het zeker. Maar het gaat nu om het lied. Het staat op de onderkant van dit spinnewiel, wat Witte Willy gebruikte in Spa... Mijn vader heeft het al jaren. En omdat Willy uit Spa kwam en Nifterik ook, zong ik de woorden eens voor hem- en hij werd bleek en schrok. En was heel blij.

LIDWIEN:

Hoezo?

GALE:

Omdat- voor wie uit Spa komt - het lied nog tover heeft. Men verdwijnt ermee in uren des gevaars. Bijvoorbeeld.

LIDWIEN:

Ach, U vond dus een oude toverspreuk op de onderkant van een oud spinnewiel dat misschien van Wenzela's moeder is geweest, en Nifterik heeft zich met behulp daarvan uit de voeten gemaakt.

MADELEIN: (TEGEN GALE)

Ziet ge, hoe kort zij zulks zegt? Zij hoort U aan, ge vertelt haar een lang en vermoeiend verhaal, en hop, daar rollen de woorden als kralen over de vloer. En het geeft geen lange ketting. Neen, ge raapt ze tot een hechte krans, en alles zit er in. Op een rij.

(GALE HEEFT KNIKKEND GELUISTERD)

LIDWIEN:

Mag ik... mag ik dan nog even vragen,
waar Nifterik na het zeggen van die
spreuk kan zijn?

GALE:

Een goede vraag. Heeft hij hem gezegd?

MADELEIN:

Ik was erbij, Gale.

GALE:

Dan... (PUZZLED) Moet hij hier zijn. Het
lied brengt veilig thuis. Dat wil het
verhaal.

(DE KAMER VAN ZWANKEZWAAN, BINNENTREDEN,
TERWIJL HOORNIK DE DEUR OPENHOUDT.
AERNOUT, HILDEBRANDT, BERTRAM EN TOR).

HOORNIK:

Hoor, hoor! Het volk van Hamelen. De
hoogste hoofden.

AERNOUT:

Goedemorgen.

HILDEBRANDT:

Goedemorgen.

AERNOUT:

U bent de vader van... (WIL HAND
UITSTEKEN. HILDEBRANDT ZIET ZWANKEZWAAN
HAND WEIGEREN. PORT AERNOUT.
BERTRAM LOOPT EIGENAARDIG TE DOEN. HIJ
ONDERDRUKT KORTE NERVEUZE GRINNIKJES EN
GIECHELTJES, WRIJFT AF EN TOE AAN ZIJN
HOOFD. TOR BEKIJKT HEM BEZORGD.

AERNOUT: (SLIKT EN MAAKT ZIN AF)

...van Clovis, hè? Wat leuk. Ahum.

TOR:

Mens, Bier, wat hapert aan U? Zeg het
mij.

ZWANKEZWAAN: (HARD EN KOUD)

Wel, ik hoor van mijn zoon, dat ge komt
met een verhaal vol woorden. Ware
woorden.

TOR: (TREEDT NAAR VOREN EN BUIGT
PROTOCOLLAIR)

Tor van Sombrië is mijn naam, Koning, de
zoon van Sneu, Groothertog van de
Sneeuwvijver. Eerbiedig groet ik U,
Zwankezwaan. In Uw eigen huis....

ZWANKEZWAAN: (BIJTEND)

De zoon van Sneu. Kijk, zie wat een Zoon
van een rechtschapen vader nog vermag! Ge
hebt verhalen voor me. vertel ze snel!
Mijn zoon heeft ingeleid.

TOR: (WORDT WAT WIT OM DE NEUS,
WANT DIT IS ALLEMAAL VRIJ KWETSEND)

Ik vergezel mijn vrienden.. (KIJKT NAAR
BERTRA, DIE GIECHELT)

CLOVIS: (TEGEN BERTRAM)

Vertel mijn vader in Uw eigen woorden hoe
Wenzela U heeft gedwarsboomd, al het

kwaad dat zij heeft willen stichten. Waar ge getuige van zijt geweest.

BERTRAM:

Mmmm. Hoeps. (MAAKT SPRONGETJES IN RONDTE)

AERNOUT:

Bertram...

HILDEBRANDT: (ONGERUST)

Dit is de vader van Clovis, Bertram. Vertel over die ouwe griezel waar we op bezoek waren. Oh, pardon, majesteit. Vertel over die lieve oude dame, Bertram. Nou is het moment..

TOR:

Van Bier. (RAMMELT AAN BERTRAMS SCHOUDERS)

BERTRAM: (RIJMT MET WIEBELEND VINGERTJE VOOR TOR'S NEUS)

Jij en ik en mij
zei de oude dame
moet je ook de hoofdstraat uit
dan wandelen we samen! (GIECHELT IN ZICHZELF)

AERNOUT: (DOET STAP NAAR HEM TOE)

Bertram, je moet nu met de koning hier praten en hem...

(BERTRAM DRUKT HOED OVER AERNOUTS OGEN)

BERTRAM: (ZINGZEGT)

Ben je boos,
pluk een roos
zet hem op je hoed..

TOR: (KIJKT RADELOOS NAAR ZWANKEZWAAN)

Van Bier...

HILDEBRANDT: (DWARS HIER DOORHEEN)

Hij heeft gedronken. Maar wanneer?

BERTRAM: (KLIMT OP TAFEL EN RIJMT)

Kijk omhoog, ik ben groter dan jij,
Trek maar aan m'n haren, maar je kunt er niet bij!

TOR:

Van Bier, kom naar beneden. Wees toch ernstig.

CLOVIS:

Wat vaart in hem?

(TOR DRAAIT ZICH HULPELOOS IETS. BERTRAM
MAAKT VAN GELEGENHEID GEBRUIK:)

BERTRAM: (SPRINT OP TOR'S RUG: ZING)

Draag me naar huis, want ik ben moe, ik
wil op je rug naar m'n moeder toe!

ZWANKEZWAAN: (KOKEND, HEEFT VERDRIET.
KAN DIT NIET VERDRAGEN)

Wel, is dit al?????

HILDEBRANDT:

Zo is-ie nooit, majesteit. (TEGEN
CLOVIS:) Zo is-ie nooit.

AERNOUT:

Bertram, ben je wel lekker. Hij is niet
lekker, majesteit.

ZWANKEZWAAN:

Wel, zoon!!! Wel! Kwel me niet.
Hoornik!!!! (BULDERT) Hoornik -
Wachten!!!!

(HOORNIK HEEFT AL GEKLAPT. DE
WACHERS KOMEN BINNEN)

CLOVIS: (TEGEN ZINGENDE EN TROMMELENDE
BERTRAM OP TOR'S RUG)

Zeg hem, wat ge weet. Dat Wenzela slecht
is, dat zij geen bemint. Dat zij vallen
moest. Dat het rechtvaardig was van ons!
Daar is mijn vader, kijk hem aan!

BERTRAM: (TIKT RADELOZE CLOVIS OP HOOFD
VANAF TOR'S SCHOUDER. TEGE NZWANKEZWAAN)

Ik zal je wat vertellen,
Van Evert en van Jelle,
Evert schoot de konijnen dood
en Jelle verkocht de vellen!

TOR:

Van Brood, spring van mijn rug en spreek
wijze taal! Bijlo!

(BERTRAM BLIJFT HET VERSJE HERHALEN, LUID
VOOR ZICH HEEN TERWIJL HIJ MET TOR EN
HILDEBRANDT EN AERNOUT HET VERTREK WORDT
UITGESLEEPT! IEDER PROBEERT ERDOORHEEN
DUIDELIJK TE MAKEN AAN ZWANKEZWAAN DAT ER
IETS MIS IS. ZWANKEZWAAN HEEFT ZICH
GEKWELD EN WALGEND AFGEWEND EN LEUNT
ZWAAR ADEMEND OP STOELLEUNING OF
TAFELRAND. CLOVIS STAAT VERBIJSTERD)

AERNOUT:

Let niet op hem, majesteit.

HILDEBRANDT:

Lidwientje, Lidwientje, help. Waar is..

Help. Laat me even los. Lidwientje...

(BUITEN VOOR POORT)

OGTEROP:

Een hoog paleis. Een burcht van zwarte trots. Bij Bam. Voelt ge U wel, oude vrouw? Ik doe het woord. Ik vraag een warme plek voor u, bij het keukenvuur.

WENZELA: (BRANDERIGE OGEN IN EXTREEM CU)

Daar word ik niet warm.

OGTEROP:

Wat? Wat zegt ge...

WENZELA:

Niets. Het is goed.

OGTEROP: (KIJKT NAAR DEUR)

Kom. Hop. Open de deuren. Gasten.

(DE DEUR WIJKT)

Ah!

(LIDWIENTJE, GALE EN MADELEIN IN
SPINKAMER! DE DEUR VLIEGT OPEN. DE
KINDEREN - TENMINSTE VELE LOPEN BINNEN.
ANGSTIG OM LIDWIENTJE SCHREEUWEND.
(GENOTEERD: ALLEEN SOLO DIALOGEN)

KIND 1:

Lidwientje!!! Kom vlug! Ze gooien Bertram
in de gevangenis!

KIND 2:

En Tor en Aernout en Hildebrandt ook!

KIND 3:

Lidwientje! De Koning gelooft niemand.

KIND 4: (HOLT BINNEN)

Clovis zelf is ook gevangen genomen! Hij
is razend. Allemaal soldaten!

LIDWIENTJE:

Wat? Waar. Madelein, doe iets. Hoe moet
ik... Waar is Bertram?

KIND:

Hij doet gek....

(DE STOET HAMELAARS KOMT IN KERKER: TOR
MET BETRAM NOG STEEDS OP RUG. WACHTERS
ONTGRENDELEN KERKER)

BERTRAM:

Van ouderdom
loopt Bessie krom,

AERNOUT: (TEGEN WACHTERS)

Wij zijn niet dronken, hoor. Wij kunnen
alles uitleggen.

HOORNIK:

Stil! Achter ijzeren staven! Hop!

HILDEBRANDT:

Nou, dat heeft meneer mooi gedaan hoor,

TOR:

Van Brood, ga van mijn rug en leg ons uit
wat dit beduidt.

HILDEBRANDT:

Au! (WORDT IN CEL GEDUWD) We zijn mooi
ver van huis!

BERTRAM: (TIKT TOR SPEELS OP NEUS)

Pa Roetmop, Pijpje en de struis
gaan nu met fikse pas naar huis!

AERNOUT: (WIJST NAAR ANDERE KERKER)

Hé!

(NIFTERIK KIJKT HEN AAN!)

(DE HALL)

(OGTEROP WRODT DOOR LAKEI IN GANG UIT
MANTEL GEHOLPEN. WENZELA WACHT (ALS
LAGERE IN RANG)

OGTEROP: (TEGEN KALME, BELEEFD HELPENDE
LAKEI)

Mijn naam is Ogterop,
Rijksveiligheidsdienaar eerste klasse.
Van Hare Majesteit Madelein de Tweede van
Bambergen aan de Sneeuwvijver. Zeg Uw
meester dat ik kom, met boodschappen,
wensen en een bange, maar beleefde vraag.
Deze vrouw kwam ik onderweg tegen, in
barre omstandigheden, waar het ijspaleis
van Ijsheks Wenzela eens was. Ik heb ook
daar bar nieuws over. Zeg uw meester dat.
Hebt ge een warme plek bij een vuur voor
haar? Laat mij U helpen met die natte
mantel. Welk een weer de laatste mijlen.

(DOOR MANIPULATIES VALT HET PAPIER UIT
HAAR HAND BIJ UITDOEN CAPE. CAMERA
REGISTREERT DIT: CU OP VLOER VAN
TEKENING. OGTEROP ZET ZIJN VOET ER ZONDER
IETS TE MERKEN OP, OP DIT MOMENT GILT
OFFSCREEN LIDWIENTJE:)

LIDWIENTJE:
Ambtenaar Ogterop!!!!

(OGTEROP: VOET OP TEKENING. ACHTER HEM
BUKT WENZELA VERGEEFS)

OGTEROP:
Bij Bam. Mensje Walg. Bij Bam, bij...
wat? Oh, dank. Ik verlies iets (RAAPT
ZELF PAPIER OP EN STEEKT HET, ZONDER
AANDACHT ERAAN TE SCHENKEN IN EIGEN ZAK)
Bij Bam, Mensje Walg, wat ben ik blij u
aan te treffen. Wat.. (STAAT VERBIJSTERD
STIL).. Wat houden deze... En de korte
mensjes. Zie! (ALLE ANDERE KINDEREN
VERSCHIJNEN. MADELEIN)

KINDEREN:
Ambtenaar Ogterop...hoi....

KIND 2:
Help ons, ambtenaar Ogterop.

OGTEROP:
Bij Bam, wat geschiedt. Di.. (ZIET
MADELEIN) Majesteit. Och heden, hoogheid.
(KNIELT) Hoe vaart ge! Gij ook hier!

(TEGEN SOLDATEN:) Wat beduidt dit? (STAAT OP, ZIJN STEM SLAAT SCHEL OVER) Wat beduidt dit sollen met Madelein van Sombrië. Ge spreekt hier met een Rijksveiligheidsdienaar. Breng me bij uw koning dat ik mij over u beklaag! Laat allen los. (DE SOLDATEN AARZELEN)

MADELEIN:

Ogterop, ja, ga naar Koning Zwankezwaan. Wij willen hem spreken.

OGTEROP:u

Hoort ge het. Laat Hare Doorluchtigheid los. Af die arm (MEPT WASCHTER OP HAND)

LIDWIENTJE:

Er zijn verschrikkelijke misverstanden, Ambtenaar Ogterop. Bertram is niet goed geworden.

KIND:

Hij doet raar. Niemand gelooft ons.

LIDWIENTJE:

De Koning is boos op ons. Ijsheks Wenzela is door ons verslagen!!!! Dat vergeeft hij ons niet!!!

(CU WENZELA VERDEROP DIE OGEN SPERT, DAN TEVREDEN DICHTKNIJPT)

OGTEROP: (OVER CU WENZELA HEEN DOORSPREKEND)

Ijsheks Wenzela verslagen!

MADELEIN:

Ten val gebracht. Voorgoed.

CUT:

OGTEROP:

Ik wist dat het wijs was van mij U na te reizen. Bij Bam, ik kwam op visite in Laar. En men vertelt mij.. (PETST WACHTER) Af die arm van Hare Majesteit. Ik kwam te Laar en mij zegt mij: zij zijn vertrokken. En men vertelde mij het reisdoel. Ik vraag: Naar Wamp? Naar Wamp? Dat is wijdweg. En men verklaart mij wat er te verklaren valt. Bij Bam. Spoorlags ben ik U nagegaan. Spoorlags. Mensje Wal, bij Bam, wit als een eitje!

(DE KERKER)

BERTRAM:

Wat is er in vredesnaam aan de hand? Wat doen we opeens hier????

TOR:

Bijlo. Hij stelt een vraag. Hij stopt met zotte rijmen.

HILDEBRANDT:

Beetje laat! Nou, kijk maar eens rustig rond jongen. We zijn naar onze logeervertrekken gebracht.

AERNOUT:

Waarom deed je dat nou, Bertram? We hadden maar één glaasje wijn gehad. Oh nee, alleen ik, in de kamer waar ik dat briefje mocht schrijven.

BERTRAM: (ZIET NIFTERIK IN BELENDENDE CEL)

Nifterik van...

Er zit ergens een gat. Ik heb wat gemist geloof ik.

HILDEBRANDT:

Wij ook, ja. Het is een janboel. De ouwe pa Zwankezwaan is helemaal ondersteboven van alles.

AERNOUT:

Ja, het is heel zielig en tragisch. Hij houdt erg van Wenzela.

BERTRAM:

Maar we zouden het hem verdomme toch uitleggen! Clovis was bij hem en wij moeten naar hem toe om... (ZWIJGT; ZIET BLIKKEN VAN DE ANDEREN)

TOR:

Wij zijn bij hem geweest, van Bier. Weet ge het niet?

BERTRAM:

Wij? Ik?

HILDEBRANDT:

Nou, of jij er helemaal bij was, dat staat nog te bezien. Maar we zijn wel even binnen geweest om hem te beledigen, dat klopt.

TOR:

Ge hebt in rijm gesproken. Zotternij en malle klap, dat hebt ge uitgeslagen.

AERNOUT:

Nee, kinderversjes. Hoepervloep en zo. En dat was heel zielig, want ik geloof dat de ouwe koning bijna huilde van verdriet.

BERTRAM:

O jee.

HILDEBRANDT:

Het zit die ouwe baas heel hoog, ja.

AERNOUT:

Een verliefd hart, hè. Het is ook niet leuk.

BERTRAM:

En ik heb... oh nee, toch.

HILDEBRANDT:

We zijn er net over aan het praten met Nifterik hier. Die verbaast het niet, dat zijn koning zo tekeer gaat.

(IEDEREEN KIJKT NAAR NIFTERIK)

(BIJ DEUR ZWANKEZWAAN)

GALE:

Vader! (BONST OP DEUR) Vader, kom naar buiten.

(HOORNIK LOOPT LANGS HAAR)

Hoornik, is mijn vader binnen?

HOORNIK: (STAAT NEDERIG STIL)

Binnen, ja. Komt hij niet, dan is hij droef te moe. Hij vraagt U hem met rust te laten voor de rest van de dag.

GALE:

Vader. Ik wil hem spreken.

HOORNIK: (MAAKT VERLEGEN MACHTELOOS GEBAAR)

Hij wil het niet.

GALE:

Waar is mijn broer?

HOORNIK:

In de hoogste toren.

GALE:

De kerker zonder raam?

HOORNIK:

In ijzeren ketenen. (ZIET GALE WEGGAAN)
(ZEGT MESSCHERP): Geen mag er heen.

OGTEROP:

Ga naar uw kamerheer en zeg dat hier een Ambtenaar staat. Een Ambtenaar heeft rechten!

LIDWIEN:

Oh, bedoelt U, dat U onschendbaar bent, diplomatiek onschendbaar?

OGTEROP: (KORRIGEERT)

Neen. Men mag mij niet in de kerker werpen. Om de wiedeweerga niet en nergens om. Haast u, man. (EEN WACHTER GAAT WEG)

LIDWIEN:

Wie heb U bij U? Dag mevrouw. (KINDEREN GROETEN OOK)

OGTEROP:

Komt wat nader, vrouw. Ge ziet, wij treffen hier de burcht in paniek. Zo trots lijkt het buiten, maar binnen narigheid en onrust. Deze vrouw trof ik op mijn reis. Zij spreekt weinig. Ik denk dat zij veel meegemaakt heeft.

(BUIGT ZICH VERTROUWELIJK NAAR LIDWIENTJE) MET STEMVERHEFFING DAN TEGEN LAKEIEN OFFSCREEN:

Geef deze vrouw iets versterkends. Bij Bam, hebt ge alle gastvrijheid opgedoekt?

WENZELA: (SLAAT KAP TROTS TERUG)

Ik heb u niet nodig. Geen van allen.

OGTEROP:

Wie? Wat? Ontschuldiging...

WENZELA:

Wachter, breng, mij bij mijn bruidegom. Ik ben Wenzela.....

NIFTERIK: (WIJST TRILLEND OP WIJNREK)
Ik weet nu meer dan ik wist. Mijn hele leven. Wenzela heeft knechten die kruipen voor haar... in dit huis. Ik wist dat er adders waren, maar niet zo dicht tegen mijn borst!... en die van Zwankezwaan.

BERTRAM:
Ze had helpers in huis hier?

NIFTERIK:
Ik weet nu hoe mijn koning lijdt. Zijn hoofd is op hol van de wijn van Wenzela. Zij heeft zijn hart in kannen en kruiken!

HILDEBRANDT:
Die stenen kruik daar. Ik had al dorst. Nou zie je es...

BERTRAM:
Is er iets mis met die wijn daar?

NIFTERIK:
Hoornik, Hoornik, hij schenkt Zwankezwaan drie maal daags bij, zodat de liefde niet verdroogt. Dat is de kruik.

TOR:
Bijlo. Een liefdesdrank. Een minnewijn.

BERTRAM:
Dat verklaart alles.

NIFTERIK:
Zijn liefde gaat door de maag! Klok - in het bloed.

AERNOUT:
Oh, hij is dus niet echt verliefd op iemand, zoals ik. Het is maar van een drankje. (KIJKT TELEURGESTELD NAAR WIJN)

NIFTERIK:
Ik heb het niet gezien, in mijn eigen huis. Ik wist dat Hoornik kroop voor eer een boog voor een dure broek. Maar dat hij slecht was als de adder en de pad en zich verkoopt voor macht..
(SCHUDT HOOFD)

BERTRAM:
Dus de koning wil niet naar rede luisteren, omdat hij niet voor rede vatbaar is. Elke dag krijg hij zijn portie waanzin bijgeschonken. Arme ouwe baas..

OGTEROP:

Protest! Protest!!! Ik ben een ambtenaar.
Breng mij bij uw...

HOORNIK:

In de cel. Allemaal.

(DE KINDEREN EN LIDIWENTJE EN OGTEROP
KOMEN NAAR BENEDEN. DE CELDEUREN GAAN
OPEN)

LIDWIJENTJE:

Oh, Hildebrandt, het is allemaal mis.

BERTRAM:

Ambtenaar Ogterop! Hoe komt U hier?

LIDWIJENTJE:

Bertram, je bent normaal.

OGTEROP:

Ik dien een klacht in bij de Bond van
Koningen en Regenten. Ge hoort hiervan,
lakei. En Uw vorst ook. Het verdrag van
Aps zegt dat ik vrijuit ga en sta. Door
dik en dun en om de wiedeweerga!
Goedendag, Bier. Hoogheid, hij ook. Een
koning sluiten! Ongehoord.
(SCHREEUWT DIT WOEDEND DOOR TRALIES)
Ongehoord! Klacht op Klacht!!!!!!

KIND:

Nifterik van Spa! Dag meneer Nifterik.

BERTRAM:

Hoe komt U hier verzeild?

LIDWIEN:

Hij is ons nagereisd. Eerst naar Laar en
vandaar verder. Ramp op ramp. Weet je wie
Ambtenaar Ogterop bij zich had in zijn
koffer?

BERTRAM:

Nou?

(ANDEREN BUIGEN OOK NIEUWSGIERIG)

ZWANKEZWAAN:

Wenzela... Mijn lief. Mijn wijn. Zijt gij het Wenzela? Toe draai U om. Dat ik U zie, Uw huid, Uw lach, Uw ogen. Spreek, lieve mond. Muziek in mijn oren, jeugd in mijn bloed.

HOORNIK: (STAAT BIJ DE DEUR, HOUDT DEURKNOP VAST. DEUR IS OPEN)

Zij waagt het niet. Zij kan het niet.

ZWANKEZWAAN: (TEDER. PAS NAAR VOREN)
Bij mij?

HOORNIK:

Haar verdriet, het is haar verdriet.

ZWANKEZWAAN:

Verdriet. Ik weet van Uw verdriet. Mijn zoon... Kom wendt U naar me om lief... Dat ik de tranen van Uw wangen kus.

HOORNIK:

Nee...

(ZWANKEZWAAN BLIJFT - BOOS WORDEND OM HOORNIKS INTERRUPTIES - STIL STAAN)
Zij schaamt zich.

ZWANKEZWAAN:

Ga knecht. Laat ons alleen.

WENZELA: (AFGEWEND, KOMT NU HAASTIG HOORNIK TE HULP)

Het is waar.

Het is de schande...

ZWANKEZWAAN:

Schande. Lief, welke schande kan er voor U bestaan?

WENZELA ZWIJGT.

HOORNIK: (LAAT DEURKNOP LOS EN DOET STAP NAAR VOREN)

Zij is oud en grijs. Opeens. Haar verdriet heeft haar zo gemaakt. Oud en grijs.

(DOET ZELFDE PAS EXACT TERUG, PAKT DEURKNOP WEER VAST. KIJKT NAAR WENZELA OF ZIJN ANTWOORD HAAR BEVALT)

ZWANKEZWAAN: (GETROFFEN)

Zo zeer. Is Uw verdriet. Zo zeer voor mij...Maar schaam U niet. Toe. Grijs ben ik. (SIMPEL) Grijzer kan het niet. Ik zie het niet.

(GALE KOMT TERUG IN SPINKAMER. SCHRIKT
VAN IETS: WE SNIJDEN).

UIT NIS STAPT BANG HILLETJE LABBERTON.

HILLETJE: (LEGT VINGER OP MOND)
Bent U Gale? Ik ben Hilletje. Ze hebben
de anderen gevangen genomen.

LIDWIEN:

Nifterik... (NIFTERIK KIJKT DOF NAAR HAAR. ZE WENKT HEM)

Kunt U niet een vers uit Spinnezang dinges... drie zeggen.

NIFTERIK: (DOF)

Welke knie? (BRENGT HOORN BIJ HAAR MOND)

LIDWIEN: (SIST)

Het vers van Witte Willy, dat Gale U geleerd heeft. Waarmee U ook van het kleed bent verdwenen.

(NIFTERIK KIJKT HAAR VERBAASD EN GEERGERD AAN)

LIDWIEN:

Helpt dat niet? Kunt U daarmee niet uit de cel komen?

NIFTERIK:

Het lied brengt thuis!

LIDWIEN:

Nou, en? Oh...

NIFTERIK:

Ik ben thuis!

LIDWIEN:

Ja, maar in een kerker.

NIFTERIK: (KOPPIG)

Maar thuis! Verder brengt het niet.

OGTEROP:

Wat vind ik hier.

(IEDEREEN KIJKT NAAR HEM. HIJ HOUDT TEKENING BERTRAM IN ZIJN HAND)

Bij Bam. Wat vind ik in mijn zakken.

AERNOUT:

Mijn tekening!

HILDEBRANDT:

Oh, die.

LIDIWEN:

Aernout! Ambtenaar Ogterop. Hoe komt U aan deze... deze tekening. Die heb ik op mijn verjaardag gekregen op Kamerbreed, op weg naar... Wenzela's ijspaleis.. We..e..zel...

OGTEROP:

Bij Bam. Ik vond dit.. ik raapte dit..
wanneer.. jawel.. daarstraks. Ik bukte
toen ik binnenkwam.

LIDWIEN:

Wenzela heeft het laten vallen in de
gang. Wat moet ze met het portret van
Bertram?

OGTEROP:

Is dit.. (KIJKT NAAR BERTRAM) Is dit mens
Bertram.. Ah..

AERNOUT:

Ja, dat heb ik getekend.

OGTEROP:

Werkelijk. Nu ja. Het is niet iedereen
gegeven. (STAART ERNAAR)

LIDWIEN:

Wat kan ze daar mee hebben voorgehad?

OGTEROP:

Nu ik eraan denk. Zij was een arme,
verwaaide, oude grijze vrouw... ik landde
even voor wat spijs en spet en leniging
van innerlijke nood.. en trof haar
bevende in een woestenij.... Zittend,
kleumend tegen een rots en wrijvende,
wrijvende op deze tekening.. Zo.. (DOET
HET VOOR) En prevelende.. Ik zei nog:
"Goede vrouw, prevel niet zo. Kom, eet
met mij een weinig want ge ziet oud en
ziek"

LIDWIEN:

Wrijvende...

BERTRAM:

Wacht eens.. Wrijvende.. Die doffe.. die
(VOELT AAN VOORHOOFD)

TOR:

Bijlo, ge bevroedt iets. Ik zie dat er
iets woelt in uw hoofd. Een list; ge
doorziet opnieuw een list. Bijlo, was ik
een held in List, hoe benijd ik u daarom!

BERTRAM:

Wrijven (PAKT TEKENING) Bestaat er iets
als een bezwering? Ambtenaar Ogterop,
Nifterik? Hebt u daar wel eens van
gehoord? Van wrijven over een afbeelding
zodat de afgebeelde figuur ergens last
van krijgt...

NIFTERIK: (DOOF)
wat?

OGTEROP:
Bij Bam. Wat ge daar zegt, dat is oud als de weg naar Aps! Ge meent, het pesten van een pop? Het wrijven over... ha.. ge meent... (PAKT TEKENING OVER) Zij.. Malende bewegingen. Zij maakte malende bewegingen over.. uw voorhoofd.

LIDWIEN:
Bertram, dat verklaart...

BERTRAM:
Dat verklaart wat er met mij gebeurd is, boven! Hoe doet ze dat.. ze is haar tover toch kwijt?

OGTEROP:
Ge meent, zij is geduikeld. Wis. Zij heeft een diepe sterfs gemaakt. Maar het hoeft niet zo te zijn, dat alles uit haar vingers is. En bovendien.. een weinig poeder van Poo is voldoende. Een kind kan het. Met poeder van Poo. Dat maakt het zo riskant, zo netelig om ergens afgebeeld te staan. Ge ziet zelden een afbeelding van iemand.

LIDWIEN:
Dat is waar, Bertram. Niemand in deze wereld, ook in Bambergen niet, ook in Laar niet, heeft schilderijen.. of beelden..

BERTRAM:
Is dit.. poeder van Poo. (HEEFT GEWREVEN. WITTE VINGERTOPPEN)

OGTEROP: (BUIGT ZICH EROVER EN GEBAART BERTRAM BIJ TRALIES VAN NIFTERIK TE KOMEN)
Gij. Wat meent ge dat dit is?

NIFTERIK:
Wie?

OGTEROP: (LUID)
Dit. Op de vingertoppen. Van mens Bertram hier.

NIFTERIK: (BEKIJKT HET; STREKT HAND, PROEFT EN KIJKT OGTEROP AAN)
Poeder van Poo!

(ZWANKEZWAAN EN WENZELA HEFFEN GLAS. HIJ
KIJKT HAAR VERLIEFD AAN. WENZELA TOAST EN
KIJKT HEM IN DE OGEN)

WENZELA:
Drink... lief...

ZWANKEZWAAN: (TEDER)
Ja....

WENZELA:
Domme oude man...
Dwaas...

ZWANKEZWAAN:
Mijn lief.

(IEDER BUIGT ZICH OVER AERNOUT DIE
BLOZEND TEKENT)

LIDWIEN:

Doe je best, Aernout. Wenzela. Ze moet
sprekend op haar lijken.

AERNOUT:

Wel moeilijk hor. Uit het hoofd.

LIDWIEN:

Je kunt het best.

(CU HILDEBRANDT, DIE KORT EN BITTER
LACHT)

ALS IK KON TEKENEN WAT IK WOU
(SLOTLIED)

KIND SOLO:

Als ik kon tekenen, wat ik wou
dan wist ik wel wat ik deed
ik tekende hoe ik met mijn vader
's-avonds laat naar huis toe reed

voor, op een kar vol schol en kabeljauw
waar ik de geur nog goed van weet.
Ik voel het schuren van mijn vaders mouw.
Hij pakt mijn hand beet-

En straat na straat staan alle huizen,
lijkt het al-maar
dichter, dichter op mekaar...
en in de allersmalste steeg
maakten wij twee de wagen leeg-
Als ik kon tekenen - denk ik -
begon ik daar

ALLEN:

Maar ik kan denken wat ik denk
en ik kan voelen wat ik voel
ik kan een heel klein beetje zeggen
en bedoel een hele boel,
maar verder kan ik niet.
Daar houdt het op! (REPEAT REFREIN)

BERTRAM:

Als ik een schilder was, wist ik hoe
blauw
de deur is van de houten keet
waar ik - bij tuingereedschap - jou
...had - op een handbreed....

LIDWIEN:

Ik kan het gras rondom het huis nog horen
groeien
en ik weet de bakker waar
ik vroeger zoete broodjes kreeg
en spelen mocht met lapjes deeg.
Als ik kon tekenen - denk ik - dan begon
ik daar.

ALLEN:

Maar ik kan denken wat ik denk (ETC.)

HILDEBRANDT:

Als ik kon tekenen wat ik wou
dan wist ik vast
ook wel wat
(SIMPEL) Ik tekende hoe ik bij mijn
liefje 's avonds laat aan tafel zat

(SLUIT OGEN. HEEFT IETS DENKBEELDIGS...
DAN... FIJN GLIMLACHEND)

...met in mijn hand een warme kop cacao
waar ik de geur nog goed van weet.

en als ik nipte, riep ik altijd au

Ze maakte hem goed heet

(NIET PARLANDO. TEER ZINGEN ALS ANDERE
COUPLETTEN)

en alle dagen (van die dagen) zou ik
slijten

(die ik slijten kon) met haar...

en ieder kopje dat ik kreeg

dronk ik opnieuw met liefde leeg

Als ik kon tekenen - denk ik -

begon ik daar

REFREIN: Maar ik kan denken wat ik denk

(Hamelen) (ALLEN KOOR)

(DAARNA CU AERNOUT, DIE OPEENS OPKIJKT EN
DROMERIG ZING:)

AERNOUT:

Als ik kon tekenen wat ik wou,

..ik tekende alleen maar jou...

(GAAT MET WEERZIN NA PAUZE DOOR AAN

WENZELA'S GEMENE TREKKEN)